



NR 1 • Mars 2015

# Mun & Hals

EN TIDNING FÖR MUN- & HALSCANCERFÖRBUNDETS  
MEDLEMMAR, ANHÖRIGA OCH STÖDJANDE



# Mun&Hals

Årgång 41 • Nr 1 2015



## MHCF

MUN- & HALSCANCERFÖRBUNDET

### KANSLI & REDAKTION

Barks Väg 14, 170 73 Solna

TEL. 08-655 83 10 - FAX. 08-655 46 10

E-POST: kansli@mhcforbundet.se

HEMSIDA: www.mhcforbundet.se

BANKGIRO: 5703-3573



### ANSVARIG UTGIVARE

Sören Selinder



### REDAKTÖR

Ulf Jönson

E-POST ulfjonson.012140026@telia.com



### MEDARBETARE I REDAKTIONEN

Viola Landewall, Gunnar Schneider,

Annika Ljungström



### FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Sören Selinder

Östermalmsgatan 21

854 60 Sundsvall

TEL. 0691-610 65

MOBIL 070-327 11 54

E-POST soren.selinder@telia.com



ISSN 2000-7477



### GRAFISK FORM

### TRYCK & DISTRIBUTION

Ågrenshuset, Bjästa



### MATERIAL

till tidningen sänds till:

Mun- & Halscancerförbundet

Barks väg 14, 170 73 Solna

Märk kuvertet Mun&Hals

Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt, ej beställt material.

Insänt material returneras

endast på begäran.

Eftertryck och citat är tillåtet

om källan anges.



### STIFTELSEN LARYNGFONDEN

#### ORDFÖRANDE Hans-Ola Fors

Strandgatan 19 – 952 33 Kalix

TEL. 0923-776 60 - FAX: 0923-155 90

E-POST: info@laryngfonden.se

HEMSIDA: www.laryngfonden.se

PLUSGIRO 91 82 58-5

BANKGIRO 5936-5338



## Innehåll

- 4-5 **Nyårskonsert från Wien**
- 5 **Rättelse**
- 6 **Göteborgsföreningens årsmöte**
- 7-8 **Sydöstra föreningens årsmöte**
- 8 **Föreningsnytt**
- 9 **Recept**
- 10-11 **Halvårsmöte för Mun- & Halscancerföreningen Norrland**
- 11 **"NEJ" – Cancerfondens kommunikationskoncept**
- 12 **VARJE DAG RÄKNAS! Standardiserade vårdförlopp ska korta väntetiderna inom cancervården**
- 13 **Ny patientlag**
- 14-15 **Tandvårdsfrågorna**
- 16-17 **Ulrika fick tumör i tungan – förmedlar hopp med sin sång**
- 17 **Ingen ska kunna köpa sig till bättre offentlig vård**
- 18 **Faktasida från förbundet**
- 19 **Föreningssidan med information om kontaktpersonerna**

**Omslagsfoto:** Snödroppar. Foto: Shutterstock

**Nästa nummer utkommer i juni 2015**  
**Materialstopp till nr 2 är 4 maj 2015**

## Ledaren

**DETTA ÄR SISTA NUMRET** av Mun & Hals före Riksstämman, som i år hålls 20-21 maj. Sören Selinder har aviserat att han inte kandiderar till ytterligare en period som ordförande. En del läsare har undrat varför jag under de senare åren varit ledarskribent, det brukar ju som regel vara ordföranden som skriver ledaren. Att vi haft en annan ordning beror helt enkelt på ett uppdrag jag fått av Sören. I och med Sörens avgång upphör uppdraget och därmed min uppgift som ledarskribent.

**I DET HÄR NUMRET** tar vi upp en hel del som rör cancervården. Det händer mycket på det området och mest aktuellt just nu är kanske införandet av standardiserade vårdförlopp som ska leda till att väntetiden från det att cancersjukdomen upptäckts till att vården startas blir så kort som möjligt och att vi får en mera jämlik vård. Det är glädjande att just huvud- och halscancer är en av de första diagnoser där möjligheten att använda standardiserade vårdförlopp införs.

**ETT ANNAT OMRÅDE** som vi återigen tar upp är tandvårdsfrågorna. I och

med den förändring som genomfördes 2013, det så kallade tredje steget i tandvårdsreformen, fick många mun- och halscancerpatienter betydligt försämrade ekonomiska villkor när det gäller tandvården. Då upphörde nämligen rätten till tandvård enligt hälso- och sjukvårdstaxa för de patienter som drabbats av muntorrhet efter strålbehandling. Nu har en ny utredning tillsatts för att se över tandvårdsreglerna men i uppdraget ingår tyvärr inte att analysera de problem patienter med muntorrhet efter strålbehandling fått med sin tandvård. Vi återkommer säkert i den här frågan.

**REDAKTIONEN** har också fångat upp en rapport från Statens medicinsk-etiska råd som säger etiskt nej till medfinansiering inom den offentliga vården eftersom vården i sådana fall inte ges på lika villkor för alla och att patienten mera ses som kund än som patient.

**JAG VILL AVSLUTA MED ATT TACKA** för den tid jag haft förmånen att vara ledarskribent.

**Ulf Jönson**  
*förbundssekreterare*



- ♥ har 11 läns- och regionför-  
eningar runt om i landet
- ♥ bevakar och tillvaratar  
medlemmarnas intressen
- ♥ arbetar aktivt för att hjälpa  
medlemmarna tillbaka till  
ett meningsfullt liv
- ♥ ordnar rehabiliterings-  
seminarier och -resor
- ♥ har sitt kansli i Solna
- ♥ arbetar för att starta  
samtalsgrupper för både  
patienter och anhöriga  
antingen via sjukvårdspers-  
sonalen eller i lokalföre-  
ningarnas regi
- ♥ ger ut tidningen  
Mun&Hals  
med aktuell information,  
artiklar och reportage
- ♥ har regelbundet kurser  
för förbundets och före-  
ningarnas förtroendevalda  
samt antirökinformatörer
- ♥ håller kontakt med myn-  
digheter och serviceorgan
- ♥ tillhör Handikapporganisa-  
tionernas Samarbetsorgan
- ♥ är en av huvudmännen i  
Cancerfonden
- ♥ har kontakt med mot-  
svarande förbund i andra  
länder
- ♥ har förtroendeanslutna  
läkare, tandläkare, logoped,  
kurator och dietist
- ♥ har instiftat den fristående  
Stiftelsen Laryngfonden

# STIFTELSEN LARYNGFONDEN

*i kamp mot  
Strup- och munbålecancer*

Laryngfonden - en fristående fond instiftad av Svenska Laryngförbundet - står öppen för ansökningar om bidrag, vilka kan beviljas i enlighet med fondens ändamål:

Fondens ändamål är att främja forskning och utveckling, särskilt inom områdena laryng-, hemilaryng- och glossektomi samt främja vård och rehabilitering för behövande sjuka inom dessa områden, dock ej sådant som åligger stat, landsting och kommun, enligt gällande lagar, regler och praxis.

*Bidrag och gåvor  
emottages tacksamt på:*

**Plusgiro**

**91 82 58-5**

**Bankgiro**

**5936-5338**



*Ansökningsblankett för bidrag finns hos:*

**Stiftelsen Laryngfonden**

**Strandgatan 19 • 952 33 Kalix**

**Tel: 0923-776 60 • Fax: 0923-155 90**

E-post: [info@laryngfonden.se](mailto:info@laryngfonden.se)

Hemsida: [www.laryngfonden.se](http://www.laryngfonden.se)



## Konsert

# Nyårskonsert från Wien

För tredje dagen i följd vräkte snön ner över Uppsala. Ändå lyckades de 22 anmälda medlemmarna ta sig fram till Uppsala Konsert & Kongress, något som måste betraktas som en smärre bedrift.

## TAPASBUFFÉ

Aftonen inleddes men en konsertmeny i den restaurang som hör till konserthuset. Denna kväll serverades en tapasbuffé.

Buffén var både god och riklig. Vi hade god tid på oss före konserten med följd att vi hann berätta för varandra om de gångna helgerna och hur vi hade haft det. Vi hade ju inte setts sedan julmiddagen för en dryg månad sedan.

## SCHÖNBRUNNS SLOTTFILHARMONIKER

Orkestern har sitt säte i Wien. Den består av 30 musiker under ledning av en kvinnlig konsertmästare.

Endast de absolut skickligaste musiker, solister och dirigenter tillåts framträda med denna orkester.



*Schönbrunns Slottsfilharmoniker.*

Under turistsäsongen ges dagliga konserter i slottet Schönbrunns orangeri. Det är känt att biljetter till dessa konserter har en strykande åtgång.

Utanför turistsäsongen turnerar orkestern runt om i världen; Australien, Japan, Sydamerika och USA är några av de länder/kontinenter som får årliga besök. I år omfattade turnén tacknämligt nog även Sverige.

## NYÅRSKONSERTEN

Slottsfilharmonikerna hade under influens av den så populära och traditionella nyårskonserten från Musikverein i Wien, den som ges direkt på tv och i radions P 2 på

Nyårsdagen, satt samman ett liknande program med musik typisk för Österrike.

## DIRIGENTEN

Kvällens dirigent och tillika kompositör var italienaren Guido Mancusi. Då wienarna är stolta över sin långa musiktradition, meddelade kvällens konferencier att Mancusi varit Wien trogen under fem år.

Förvisso kan dirigenter vara mycket plastiska i rörelserna men här hade vi en som såväl dansade fram på pulten som dirigerade med hela kroppen. Sällan har man skådat en dirigent som dirigerat genom att vicka på höfterna och till och med

## MEDLEMSANSÖKAN

Jag vill bli medlem

NAMN: .....

ADRESS: .....

POSTNUMMER/ORT: .....

E-POSTADRESS: .....

TELEFON: .....

Klipp ur kupongen, lägg den i ett kuvert, skriv FRISVAR, Mun- & Halscancerförbundet, 20403787, 170 07 Solna

Läs mer om oss på vår hemsida: [www.mhcforbundet.se](http://www.mhcforbundet.se)

vifta med stjärten. Sjunga kunde han också.

Mancusi tog också upp mikrofonen då och då och talade med publiken. Han serverade många goda skratt inte minst när han lät orkestern framföra sin egen komposition betitlad Polka sushi. För att vi inte skulle missa att det verkligen rörde sig om japansk mat, vände han sig mot publiken och låtsades använda dirigentpinnen som ätpinne.

#### SOLISTERNA

Koloratursopranen Simona Eisinger, normalt med hemvist i Wiens Folkopera, samt barytonen Rafael Fingerlos, utbildad solist vid Wiens berömda konservatorium, stod för ytterligare underhållning. De sjöng såväl solo som tillsammans och självfallet var det österrikiska sänger.



Guido Mancusi

#### STRAUSSFAMILJEN, RADETZKY MED FLERA

Programmet innehöll all sådan dansant musik vi förknippar med Österrikes stora kompositörer. Självfallet fick vi höra den berömda valsen om den i verkligheten icke alls så blå Donau, en vals Mancusi kallade

”Österrikes inofficiella nationalsång”. Vi fick också, precis som den tv-sända konsertpubliken, möjlighet klappa händer till Radetzkymarschen ivrigt påhejade av dirigenten.

#### INOFFICIELLT PROGRAM

Mancusi aviserade att det officiella programmet var slut varvid publiken genast förstod att det skulle bli även ett inofficiellt sådant. Det blev flera ytterligare nummer och till slut tog Mancusi med sig orkestern ut från scenen för att markera, nu var aftonen till ända.

#### OCH REGNET DET BARA ÖSTE NER

Styrkta till kropp och själ efter en synnerligen trevlig afton begav vi oss ut i ett välplogat Uppsala där snöfallet hade förbytts till ett ihärdigt regnande.

**Text: Christina Lundquist**  
**Bilder: Julius Produktion AB**  
**(enligt tillstånd)**

### Upplandsföreningens sekreterare Christina Lundquist vill ha följande infört angående en artikel i föregående nummer av Mun & Hals:

#### *Komplettering till Mun & Hals nr 4, december 2014*

Under rubriken ”Ordförandemöte” på sidan 16 står det om föreningar som samarbetar. Eftersom det är fler föreningar än vad som framgår av texten, skall det rätteligen stå så här: ”Föreningarna i Dalarna, Gävleborg, Uppland, Västmanland och Örebro/Värmland diskuterar olika gemensamma aktiviteter”.

**Christina Lundquist, MHCF Uppland**

## VIDARKLINIKEN - HELHETSSYN SOM GER LIVSKVALITET

Mer än 90% av patienterna är nöjda eller mycket nöjda med den vård och behandling de fått på Vidarkliniken enligt senaste patientenkät.

*”För mig en helt unik vårdupplevelse”*

*”Att ha blivit bemött och behandlad som individ”* Patientenkät 2013

Vidarkliniken bedriver kvalificerad vård och rehabilitering för patienter med cancer i alla stadier. Vi har avtal med flera landsting och tar emot patienter från hela Sverige. Hjärtligt välkommen!



**VIDARKLINIKEN**  
EN UNIK KOMBINATION AV SKOLMEDICIN  
OCH ANTROPOSOFISK LAKEKONST

Inskrivning 08-551 509 07 [inskrivning@vidarkliniken.se](mailto:inskrivning@vidarkliniken.se)  
Växel 08-551 509 00  
Studiebesök 08-551 509 77 [studiebesok@vidarkliniken.se](mailto:studiebesok@vidarkliniken.se)  
[www.vidarkliniken.se/sjukhus](http://www.vidarkliniken.se/sjukhus)

## Årsmöten

### FEBRUARI OCH MARS ÄR ÅRSMÖTESMÅNADER FÖR VÅRA FÖRENINGAR

I stadgarna står det att årsmöte ska hållas före mars månads utgång. Tidsgränsen är viktig, inte minst för föreningarnas nomineringar till olika uppdrag, av vilka en del ska behandlas på Riksstämman. Dessutom nominerar vi ju också till olika medlemsorganisationer och även dessa ska behandlas på olika årsmöten under våren.

Varje år får vi in ett eller flera reportage från föreningarna från deras årsmöten. I år har föreningen i Göteborg och Sydöstra föreningen bidragit med rapporter.

## Göteborgsföreningens årsmöte

**DEN 4 FEBRUARI** hade Göteborgsföreningen sitt årsmöte.

20 medlemmar var närvarande och vi träffades som vanligt på Dalheimers hus.

Ordförande Annika Ljungström öppnade mötet och därefter tog Pär Bengtsson över som årsmötesordförande och Britt Magnusson som sekreterare.

**ÅRSMÖTET INNEHÖLL** de vanliga punkterna, parentation, genomgång av verksamhetsberättelse och verksamhetsplan, revisionsberättelse och att styrelsen beviljades ansvarsfrihet.

Kassören informerade om föreningens ekonomi. Årsavgiften för 2016 bestämdes till 200 kr.

En ny ersättare valdes till styrelsen, Lennart Johansson, efter Mona Gustavsson, som av sagt sig omval. Mona, som arbetat i föreningen i många år, tackades av.

**DEN 4 MARS** ska Göteborgsstyrelsen ha konstituerande sammanträde med den nya styrelsen och därefter medlemsmöte på Dalheimers hus.

**FÖRENINGEN NOMINERADE** sina kandidater till Mun- och Halscancerförbundets styrelse och till Laryngfondens styrelse. Även ombud till riksstämman valdes.

**ATOS REPRESENTANT** Petra van der Zee berättade om deras nyheter.

**GUNNAR PERSSON** informerade om Laryngfondens ekonomi. Annika Ljungström informerade om vår talkurs 1 april, som Göteborgsföreningen bjudit in Hallands laryngförening till.

**Text: Annika Ljungström**

**Foto: Arne Ljungström**



*Pär Bengtsson och Britt Magnusson.*



*Mona Gustavsson och Karin Wedberg.*



*Mötet avslutades med kaffe och räksmörgås.*



*Nya styrelsen: Bo Magnusson, Karin Wedberg, Anna-Greta Lindström, Annika Ljungström och Lennart Johansson.*



# Årsmöte i Sydöstra föreningen



Årsmötesdeltagare. Foto: Jan-Erik Jakobsson



**SYDÖSTRA FÖRENINGEN** genomförde sitt årsmöte den 7 mars, en lördag så att så många som möjligt skulle kunna delta.

**SEDAN FLERA ÅR TILLBAKA** brukar föreningen hålla sina årsmöten i Smålandsgården, en bit utanför Gränna, en trevlig kursgård/pensionat med utsikt över det småländska landskapet.

*Börje Adolfsson öppnade mötet.  
Foto: Ulf Jönson*



**EFTER BÖRJE ADOLFSSONS** välkomsthälsning överlämnades ordet till Maggie Målevik, som informerade om ett projekt hon arbetar med, "Hjärtats hus", som är tänkt att bli en mötesplats både

för cancerpatienter och deras anhöriga. Maggie Målevik talade om att hon själv för några år sedan drabbades av bröstcancer och att sjukdomen och behandlingsperioden gav henne många erfarenheter som hon annars inte skulle ha fått. En är att rehabilitering inte är något som ska sättas in efter behandlingen utan startas genast då sjukdomen upptäcks. En annan är att cancerpatienter och anhöriga kan vara en viktig resurs för varandra.

**HJÄRTATS HUS** är än så länge på planeringsstadiet, men bör när det blir verklighet, vara beläget inom gångavstånd från sjukhuset – i detta fall länssjukhuset i Jönköping. Här ska finnas personer som själva har eller har haft cancer eller är anhöriga och de kommer att arbeta på frivillig basis. Både cancerpatienter och före detta cancerpatienter och anhöriga ska kunna träffas i "Hjärtats hus". Det ska finnas möjlighet till samtal, enskilt eller i grupp och skrivarkurser kan anordnas för dem som vill skriva om sina erfarenheter. Projektet befinner sig alltså på planeringsstadiet och längre fram får vi kanske möjlighet att återkomma med en mer utförlig beskrivning.

Själva årsmötesförhandlingarna genomfördes under ledning av Ingemar Deann och sekreterare var Ann Karlsson.



Maggie Målevik. Foto: Jan-Erik Jakobsson



Ingemar Deann och Ann Karlsson. Foto: Ulf Jönson

**VAL OCH NOMINERINGAR** till olika uppdrag genomfördes. Börje Adolfsson omvaldes som föreningens ordförande för två år och som styrelseledamöter omvaldes Anna Karlsson och Sven Lindström.

**UNDER PUNKTEN ÖVRIGA FRÅGOR** diskuterades de resor som planeras centralt av förbundet och likaså informerade Börje Adolfsson att föreningen eventuellt kommer att erbjuda en resa i egen regim, en 7-dagarsresa till norra Tyskland. Om en sådan resa kan bli verklighet kan den genomföras under hösten i år eller våren 2016.

En rehabiliteringskonferens för nyligen behandlade patienter kommer i vår att genomföras på hotell Ekoxen i Linköping. Sedan länge har sådana konferenser genomförts med några års mellanrum i samverkan med universitetssjukhuset i Linköping. I år kommer cirka 60 personer att delta.

**Text: Ulf Jönson**



*Kassören Bo Andersson redogjorde för föreningens ekonomi. Foto: Ulf Jönson*



*Årsmötet avslutades lika traditionsenligt som valet av plats, nämligen med en gemensam middag. Foto: Ulf Jönson*

## Förenings- nytt

**UNDER DEN HÄR RUBRIKEN** tänker vi pröva något nytt, nämligen en slags annonsruta för föreningarnas kommande aktiviteter.

**HÄR KAN VARJE FÖRENING "ANNONSERA"** den verksamhet som planeras för den kommande perioden, intill det att nästa nummer av Mun och Hals kommer ut. På så sätt når man alla medlemmar med en påminnelse och andra föreningar kan dessutom få tips och inspiration till sitt eget utbud.

**DEN HÄR RUTAN** ska alltså användas för att i förväg informera. Att sedan rapportera från mötet eller aktiviteter i form av en artikel i tidningen är givetvis lika angeläget och viktigt som tidigare.

**Redaktionen**

**Maila till: Ulf Jönson**

[ulfjonson.012140026@telia.com](mailto:ulfjonson.012140026@telia.com)

**Göteborgsföreningen inbjuder Hallands Laryngförening till talkursen onsdag den 1 april på Lilla Bommens konferenscentrum. Logoped, sjuksköterska och läkare medverkar.**



# Kyckling med ädelostsås och ris eller pressad potatis

Detta behöver du:

4 port

4 kycklingfiléer (köp färdigskivade filéer) finns i frysdiskarna

2 baconförpackningar

Svartpeppar

Salt (men tänk på att bacon är ganska salt)

Ädelostsås:

2 dl crème fraiche

2 dl grädde

1 hönsbuljongtärning

140 gr ädelost (måste vara krämig)

Salt

Peppar

Gör så här:

Sätt ugnen på 225 grader.

Bryn skivorna lätt i smör och olja och krydda, rulla kycklingskivorna och linda in dessa i baconet. Lägg rullarna i ugnsfast form. Sätt in i ugnen 20 minuter och låt baconet få färg. Jag brukar strö på lite ost i slutet av tiden, bara så det rinner ner mellan rullarna.

Såsen:

Värm upp crème fraiche under omrörning, tillsätt buljongtärningen och grädden, ha därefter i ädelosten i tärningar, ta lite åt gången så Du får önskad styrka. Låt det smälta ner under omrörning. Smaka av med salt och peppar. Sallad till är inte dumt eller goda kokta rotfrukter.

Allt detta utom potatis eller ris kan man förbereda dagen innan, bara att värma och sedan sätta på bordet.

*Lycka till!  
Annika*



Foto: Shutterstock

## Vegetariska Kroppkakor

Detta behöver du:

4 port.

10-12 potatisar

1 dl sojamjöl

2 dl lantvetemjöl

½ - 1 tsk örtsalt

Fyllning:

2-3 gula lökar

400 g färsk eller djupfrost svamp

1 msk olja eller smör

1-2 tsk tamari (sojasås)

Kokning:

2 liter vatten

1-2 tsk havssalt

Serveras med lingonsylt & råkost

Gör så här:

Koka potatisarna och skala dom. Pressa dom genom en purépress och låt moset svalna. Det går även att använda kall kokt potatis men degen kan då bli något segare.

*Fyllning:* Skala och hacka löken.

Skölj, ansa och skiva svampen.

Fräs lök och svamp i fett på svag värme. Smaksätt med sojasås.

Blanda potatispurén med de båda mjöl-sorterna och örtsalt.

Forma degen till en tjock rulle på mjölad skärbräda. Skär rullen i 10-12

jämna bitar. Gör en fördjupning i varje bit och lägg dit lite av fyllningen.

Forma till runda bollar så att fyllningen täcks. Platta till kroppkakorna något.

Koka upp vatten och salt i en stor kastrull. Lägg i några kroppkakor i taget.

Låt dom sjuda 5 min efter det att dom flutit upp till ytan.

Ät kroppkakorna till lingonsylt och lite råkost.

Detta verkar kanske lite omständigt men är väl värt att lägga ner lite arbete på. Det blir gott.



Foto: Shutterstock

*Hälsningar Viola*

## Möte

# Den 26 – 27 oktober 2014 hade Mun- & Halscancerföreningen Norrland halvårsmöte på hotell Aveny i Umeå

**TIDIGARE ÅR** har såväl halvårsmöten som årsmöten hållits på hotell Plaza i Umeå. Men vid det sista årsmötet våren 2014 fick ordförande i uppdrag att checka av såväl priser som service med de andra hotellen i Umeå.

Vad som snabbt kunde konstateras var att det fanns inte så många hotell som fyllde måttet på konferenslokaler genom att kunna ta emot cirka 70 – 90 personer. Det finns i dag tre hotell som kan arrangeras detta. Vi beslutade att testa ett nytt hotell, vilket blev Aveny. Fantastisk service och bra rum och mat.

**DAGEN BÖRjade** redan 10.00 på morgonen när styrelsen för Norrlandsföreningen samlades. Efter styrelsemötet som tog cirka 2,0 timmar samlades vi till en gemensam lunch och inte mindre än 82 medlemmar hade anslutit till halvårsmötet.

Dagens första föreläsning genomfördes av Björn Zakrisson (Professor i onkologi vid Norrlands Universitets sjukhus). Han började med att redovisa siffror och resultat från projektet ARTSCAN som nu pågått ett antal år. Men han talade inte bara om cancer i huvudhalsregionerna utan mera allmänt om sjukdomen.

Efter detta var det dags för deltagarna att dricka lite kaffe samt checka in på hotellrummen.

**DAGENS ANDRA FÖRELÄSNING** genomfördes av den legitimerade logopeden Åsa Otterbjörk. Bland våra medlemmar fanns det också kritik som framfördes om hur dåligt man upplevde att logopedverksamheten fungerar utanför NUS (Norrlands universitetssjukhus). Men enligt Åsa så skall det fungera även på de så kallade länssjukhusen. Styrelsen lovade att ta med sig frågan och undersöka vad i så fall felet beror på.

Efter detta föreläsningsspass var det dags för en bensträckare inför dagens sista föreläsning.

En föreläsning om vård och rehabilitering på distans av Tomas Molén som är Västerbottens läns landstings strateg för vård på distans. Tomas framförde såväl ökan- de livskvalitet hos patienter som stora resekostnadsbesparingar vilka kan användas på ett bättre sätt inom vården. I dag finns ett relativt väl utbyggt telemedicinnät i Västerbotten jämfört med många andra landsting. Att gå på sjukstugan i Tärnaby och via datorlänk få sina besvär utredda genom en specialist på Norrlands universitetssjukhus är inga som helst problem. Patienten slipper därmed den långa resan till Umeå 45 mil enkel väg. Likaså arbetar man med att i framtiden kunna få dialys såväl i hemmet som på en sjukstuga. Rehabilitering med logoped är ett annat exempel. Möjligheterna



i framtiden begränsas bara av fantasin. Tomas föreläsning var mycket uppskattad.

Det var verkligen visionära medlemmar som lämnade föreläsningssalen.

Efter detta drog sig deltagarna tillbaka till sina rum för att "piffa till sig" för kvällens middag. Middagen började med att samtliga fick en fördrink varefter vi satte oss till bords. Kvällen blev mycket lyckad med god mat samt roliga inslag från medlemmarna.

**MÅNDAGEN BÖRjade MED** att vi fick en rejäl frukost innan det var dags att återuppta förhandlingarna. Vi började dagens möte med att visa en film som heter "Patientens rättigheter" inspelad av RCC Norr med Anna-Lena Sunesson biträdande verksamhetschef på RCC Norr dom moderator. Detta är resultatet av den utbildningssatsning som gjordes den 10-11 december 2013 på Arlanda för cirka 100 personer för de regionala cancercentrena.

Steg ett var den utbildning som genomfördes på Arlanda. Steg två var att varje regionalt RCC skulle producera två 50 minuters filmer om vad som händer och



sker inom cancervården idag samt om patientsäkerhet och rehabilitering.

Dessa filmer finns att tillgå på RCC i samverkans hemsida men även på de lokala RCC hemsidorna. Filmen var mycket lärorik och uppskattad.

Efter detta genomfördes det traditionella halvårsmötet enligt de formalia som stadgarna föreskriver. Halvårsmötet avslutades med en gemensam lunch varefter vi skiljdes åt med uppmaning att kör försiktigt.

**Owe Persson**  
Ordförande MHCN Norrland



## Kommunikation

# ”NEJ” – Cancerfondens kommunikationskoncept

I **JANUARI** inbjöd Cancerfonden patientorganisationerna till ett möte om kommunikationskonceptet NEJ. Detta är en ny strategisk plan som härefter presenterades på Världscancerdagen den 4 februari och som kommer att fortsätta under en lång tid.

Syftet är att stärka Cancerfondens varumärke, att öka insamlingen, driva opinion och sprida kunskap om cancer. Vad som behövs för att besegra cancer är mer forskning, mer kunskap om hur man förebygger cancer och en bättre vård för alla.

Cancerfonden tar med denna satsning ett nytt krafttag mot all cancer. Konceptet NEJ ska samla alla som kämpar mot cancer, från engångsgivare till forskare. Många aktiviteter kommer att genomföras, reklamfilm, annonsering, en ny webbplats, PR-aktiviteter. På sex platser i landet genomförs givarträffar/forskningsföreläsningar.



**Cancerfonden**

**LÅNGSIKTIGT KOMMER DET** att finnas samverkansmöjligheter för patientorganisationer och gemensamma utspel med Cancerfonden. Det kommer också att finnas material som organisationerna kan

använda för spridning till medlemmarna.

Mer information hittar du här:  
<http://cancerfonden.se/nej>

**Text: Börje Adolfsson**



# VARJE DAG RÄKNAS!

## Standardiserade vårdförlopp ska korta väntetiderna inom cancervården

**I FÖRRA NUMRET** av Mun & Hals nämnde vi att vårdprogramgruppen inom mun- och halscancerområdet arbetat fram underlag till standardiserade vårdförlopp. Nu har regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting träffat överenskommelse att införa standardiserade vårdförlopp under 2015 beträffande följande cancerdiagnoser:

Akut myeloisk leukemi (blodcancer)  
Huvud- och halscancer  
Matstrupe- och magsäckscancer  
Prostatacancer  
Cancer i urinblåsa och urinvägar

**ÖVERENSKOMMELSEN INNEBÄR** att 444,5 miljoner kronor avsätts som stimulansmedel till landstingen för att införa ett enhetligt system med standardiserade vårdförlopp. Syftet är att i första hand förkorta ledtiderna mellan att misstanke om cancer föreligger och till behandlingsstart. Vårdförloppet beskriver vilka utredningar som ska göras vid en viss cancerdiagnos och vilka maximala tidsgränser som gäller för de olika utredningsinsatserna.

**PATIENTEN SKA ERBJUDAS** en välorganiserad och helhetsorienterad vård utan onödig väntetid oavsett var i landet patienten söker vård, alltså kortare vårdtider och en jämlik och lika vård i hela landet. I beskrivningen av vårdförloppet framhålls "kommunikation och delaktighet"-att alla beslut om utredning och behandling ska ske i samråd med patienten och även med närstående om patienten önskar det.

**BETRÄFFANDE HUVUD- OCH HALSCANCER** har vårdprogramgruppen kommit fram till följande vårdförlopp och ledtider. Om remissgranskningen bekräftar misstanke om cancer ska patienten kallas till en undersökning inom fem dagar. Visar undersökningen att det finns en välgrundad misstanke om cancer startas en utredning och alla undersökningar ska vara slutförda inom 18 dagar. Vid en multidisciplinär konferens (MDK) fastställs här efter diagnosen och likaså fattas beslut om behandling. Vid kirurgisk behandling ska den startas inom 30

dagar och vid onkologisk behandling inom 38 dagar, allt från patientens första besök på kliniken.

**REGIONALA CANCERCENTRUM** och Sveriges Kommuner och Landsting kommer att ge stöd till landstingen i arbetet med införande av standardiserade vårdförlopp. För att få stimulansmedel ska landstingen bland annat formellt besluta om införandet av vårdförloppen och senast till den 15 mars utarbeta en handlingsplan som beskriver hur införandet ska gå till. Landstingen ska också samverka med regionala cancercentrum om handlingsplan och genomförande och senast den 1 november redovisa resultatet om införandet av standardiserade vårdförlopp.

**ANTALET OMRÅDEN** för standardiserade vårdförlopp utökas. Under 2015 kommer standardiserade vårdförlopp att arbetas fram för ytterligare tio diagnoser.

**Text: Ulf Jönson**

GÅ IN OCH TITTA PÅ VÅR HEMSIDA  
[www.mhcforbundet.se](http://www.mhcforbundet.se)

## Patientlagen

# Ny patientlag

**VID ÅRSSKIFTET** trädde ett antal nya lagar i kraft. En av dem, som kan vara viktig för oss, är den nya patientlagen. Genom den ska patienternas möjlighet till inflytande i hälso- och sjukvården stärkas. Lagen förtydligar vårdens skyldighet att ge information till dig som patient. Möjligheterna till ett andra oberoende utlåtande (second opinion) utökas och det ska bli större möjligheter att söka vård inom andra landsting.

**EN AV NYHETERNA** är alltså att du som patient kan välja vårdcentral och annan primärvård i hela landet.

Det gäller också öppen specialiserad vård, dvs specialiserad vård som inte kräver inläggning.

**Text: Ulf Jönson**



Foto: Shutterstock



**Vill du annonsera  
i tidningen  
Mun & Hals?**



Kontakta

**Inger Gidlund 0660-29 99 61**

inger.gidlund@agrenshuset.se

**@ÅGRENSHUSET**

**episil®**  
MUNHÅLEVÄTSKA

**Mot smärta  
i munnen**



Smärta i munnen som ger svårigheter att äta, svälja, tala och sova är vanligt i samband med cancerbehandling. episil® munhålevätska förebygger och behandlar smärtor och sår i munnen genom att bilda en tunn film som snabbt och effektivt skyddar munslemhinnan i upp till 8 timmar.

episil® är en registrerad medicinteknisk produkt och finns tillgänglig receptfritt. **Mer information om produkten och hur du beställer hittar du på episil.se**

Camurus AB, Ideon Science Park, 223 70 Lund  
episil@camurus.com | 046-286 57 30 | www.episil.se

**CAMURUS®**

# Tandvårdsfrågorna

Åter igen tar vi upp reglerna kring tandvården. För många av våra medlemmar är just tandvården en angelägen fråga, inte minst de kostnader som drabbar den enskilda patienten. En upprepning kan därför vara på sin plats. Nu är dessutom en översyn av de reglerna på gång men den avser egentligen enbart det allmänna tandvårdsbidraget och högkostnadsskyddet. Vi kommer ändå att återkomma till detta längre fram.

I den här framställningen skiljer vi på det statliga tandvårdsstödet, som regleras i tandvårdslagen (TL) och det tandvårdsstöd som landstingen ansvarar för.

## Statens tandvårdsstöd

### TREDJE STEGET I TANDVÅRDSREFORMEN GAV NEGATIVA KONSEKVENSER FÖR MUN- OCH HALSCANCERPATIENTER

Den 1 januari 2013, alltså för två år sedan, kom nya regler beträffande tandvården som berör bland annat patienter med muntorrhet. Det var det så kallade tredje steget i tandvårdsreformen som innebar att patienter som drabbas av karies på grund av muntorrhet som en följd av strålbehandling fick försämrade villkor. Tidigare hade denna patientgrupp haft en kostnad för sin tandvård motsvarande hälso- och sjukvårdstaxan, dvs samma avgift som vid läkarbesök och samma rätt till högkostnadsskydd som inom hälso- och sjukvården.

I och med de nya reglerna 2013 försvann den möjligheten. I stället ska dessa patienter ha samma avgift för sin tandvård som gäller generellt, alltså enligt tandvårdstaxan. Förändringen, som Mun- och Halscancerförbundet vände sig emot redan på utredningsstadiet, har skapat stora svårigheter för många patienter. Flera har mycket omfattande behov av tandvård och därmed följande höga tandvårdskostnader.

I samband med regelförändringarna infördes ett särskilt tandvårds-

bidrag för denna grupp patienter. Se mer om det särskilda tandvårdsbidraget längre fram i artikeln.

### VILKA VAR DE TVÅ FÖRSTA STEGEN?

De två första stegen i tandvårdsreformen, som genomfördes den 1 januari 2008, innehåller två delar, dels ett allmänt tandvårdsbidrag och dels ett högkostnadsskydd. Reglerna gäller patienter över 20 års ålder. Fram till det år man fyller 20 år är tandvården avgiftsfri för patienten.

### ALLMÄNT TANDVÅRDSBIDRAG

Det allmänna tandvårdsbidraget utgår till alla. Från den 1 juli det år man fyller 20 år har man rätt till ett allmänt tandvårdsbidrag (ATB). Mellan 20 och 29 års ålder är detta bidrag 300 kronor per år och mellan 30 och 74 år är det 150 kronor för att därefter åter öka till 300 kronor från det år man fyller 74.

Tandvårdsbidraget kan användas både vid betalning för förebyggande behandling, till exempel av tandhygienist, och för reparerande tandvård. Det går också att använda bidraget vid betalning för så kallad abonnemangstandvård. Man kan också spara tandvårdsbidraget ett år för att använda det nästa år, vid

ett eller flera tillfällen, men det kan inte sparas för mera än två år.

### HÖGKOSTNADSSKYDDET

Högkostnadsskyddet för tandvården skiljer sig från motsvarande inom sjukvården eftersom man får betala en högre summa innan högkostnadsskyddet träder in och att man därefter får hjälp med en del av den totala kostnaden. Vid beräkning av tandvårdskostnaderna är det viktigt att tänka på att försäkringskassan utgår från en referensprislista för olika tandvårdsåtgärder, som är fastställd av staten. Eftersom det är fri prissättning inom tandvården kan priset för behandlingen vara högre än vad referensprislistan anger. Mellanskillnaden får patienten betala själv.

Högkostnadsskyddet innebär att för tandvårdskostnader upp till 3000 kronor under en 12-månadersperiod betalar patienten själv hela summan. För kostnader mellan 3001 och 15000 kronor betalar patienten 50% och för kostnader över 15000 kronor blir patientens andel 15%.

### SÄRSKILT TANDVÅRDSBIDRAG

Det särskilda tandvårdsbidraget (STB) utgår till vissa, särskilt angivna grupper. En sådan grupp är patienter som har muntorrhet efter strålbehandling mot huvudet eller halsen.

Det särskilda tandvårdsbidraget är 600 kronor per halvår. Man kan inte spara bidraget och betala exempelvis 1200 kronor för ett helt år. Senast den 30 juni respektive den 31 december måste bidraget ha använts. Tänk på att det särskilda tandvårdsbidraget är ett komplement till det allmänna, båda kan alltså utgå. En skillnad mellan de båda bidragen är att det särskilda bidraget kan användas enbart till förebyggande behandling. Som exempel kan nämnas behandling av tandhygienist.



## HUR UTNYTTJAS DET SÄRSKILDA TANDVÅRDSBIDRAGET?

Det har visat sig att det särskilda tandvårdsbidraget utnyttjas i allt för liten omfattning. Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) räknar med att ungefär 280 000 patienter borde ha rätt till bidraget, men det utnyttjas endast av omkring 28 000! Orsakerna till det låga utnyttjandet är väl inte helt klarlagda men en anledning kan vara att för vissa nytillkomna patienter krävs läkarintyg inför rätten till bidrag. Eftersom läkarintyget kostar ungefär lika mycket som tandvårdsbidraget har troligen detta krav en hämmande effekt på utnyttjandet. På den här punkten kommer TLV att undersöka om ett utdrag ur patientjournalen kan ersätta läkarintyget. För patienter med muntorrhet efter strålbehandling krävs dock inget särskilt läkarintyg inför beslut om särskilt tandvårdsbidrag.

## VAD GÄLLER NU?

Enligt de två första stegen i tandvårdsreformen har alla tandvårdspatienter rätt till tandvårdsstöd i form av allmänt tandvårdsbidrag samt högkostnadsskydd enligt tandvårdslagen. Patienter, som efter strålbehandling mot huvud- halsområdet har drabbats av muntorrhet, har dessutom möjlighet till det särskilda tandvårdsbidraget för förebyggande tandvårdsinsatser. Vad som däremot inte gäller dessa patienter efter genomförandet av det tredje steget i tandvårdsreformen är rätten till tandvård enligt hälso- och sjukvårdstaxan.

Eftersom detta medfört stora kostnader för många patienter reagerade vårt förbund redan på utredningsstadiet mot förslaget men det genomfördes från 2013. Härefter har förbundet tillsammans med Handikappförbundet både hos socialdepartementet och socialstyrelsen krävt att reglerna ändras så

att åter igen patienter med muntorrhet efter strålbehandling ska ingå i de grupper som erhåller tandvård mot hälso- och sjukvårdstaxa. Någon förändring har inte skett. 2014 tillsatte den förra regeringen dock en ny tandvårdsutredning, "Ett förbättrat tandvårdsstöd" under ledning av kommunalrådet Bengt Germundsson i Markaryd. Han uppger att utredningsuppdraget enbart avser en översyn av steg ett och två i tandvårdsreformen, det vill säga det allmänna tandvårdsbidraget och högkostnadsskyddet enligt tandvårdslagen. Bengt Germundsson, som själv är tandläkare, är dock medveten om de problem många patienter med muntorrhet efter strålbehandling fått efter införandet av det tredje steget. Han överväger därför att i sin utredning påtala detta och på så sätt åter igen aktualisera det stora behov av stöd denna patientgrupp har.

# Landstingens tandvårdsstöd

Hittills har vi beskrivit det statliga tandvårdsstödet som är reglerat i tandvårdslagen. Utöver detta finns också för vissa grupper och diagnoser tandvårdsstöd som landstingen (regionerna) ansvarar för. De beskrivs kortfattat här.

## TANDVÅRD I SAMBAND MED KORTVARIG SJUKDOMSBEHANDLING

I samband med kortvarig sjukdomsbehandling, till exempel strålbehandling mot cancer, finns möjlig-

het för patienter att få tandvård till samma taxa som inom den öppna hälso- och sjukvården. Detta gäller inför och under sjukdomsbehandlingen.

## TANDVÅRD FÖR PATIENTER SOM HAR STORA TANDVÅRDSBEHOV PÅ GRUND AV LÅNGVARIG SJUKDOM ELLER FUNKTIONSNEDSÄTTNING

De patienter som avses här har stora svårigheter att sköta sin munhygien eller att över huvud taget

genomgå en tandvårdsbehandling på grund av orofacial funktionsnedsättning. Också dessa patienter har möjlighet att få sin tandvård till samma avgifter som gäller inom den öppna hälso- och sjukvården. Här krävs läkarintyg som styrker sjukdomen eller funktionsnedsättningen. När beslutet är fattat utfärdar landstinget ett särskilt tandvårdskort.

**Text: Ulf Jönson**

# RIKSSTÄMMAN 2015

Årets Riksstämma  
genomförs den 20-21 maj  
vid Nova Park i Knivsta.

## Ulrikas seger

# Ulrika fick tumör i tungan – förmedlar hopp med sin sång

2010 gav sångerskan Ulrika Pontén ut sitt debutalbum. Då hade hon en elakartad tumör i tungan. – Jag ville bara överleva. Hon överlevde. Hon lärde sig att prata igen, återfick lusten och modet att sjunga och spelar nu in sitt andra album.

**SÅRET PÅ ULRIKA PONTÉNS TUNGA** ville inte läka. Hennes tandläkare slipade ner några av hennes tänder, men det hjälpte inte. En undersökning på Nyköpings lasarett visade att hon hade en inflammation på tungan och hon blev utlovad en ny undersökning om tre månader.

Ulrika Ponténs liv snurrade på ganska fort. Hon arbetade inom hemtjänsten i Nyköping och såg fram emot sin första skivrelease.

**SÖNDAGEN DEN 28 FEBRUARI 2010** hade hon – efter fem års arbete med artisten, låtskrivaren och producenten Eric Bibb – releaseparty för sitt debutalbum When You Smile. Hon intog scenen på ett fullsatt Berns i Stockholm.

– Jag gav min första soloshow. På Berns. Det var häftigt och samtidigt på något sätt så självklart.

Men efter skivreleasen och konserten bokade Ulrika inte in något nytt framträdande.

– Jag kände på mig att något var väldigt fel. Men jag förnekade det...

**I BÖRJAN AV JUNI 2010** fick Ulrika beskedet som hon fruktat.

Hon hade en elakartad tumör i tungan. Hennes värld vändes upp och ned.

Läkare vid Universitetssjukhuset i Örebro sade att Ulrika efter behandling så småningom skulle kunna



*Ungefär tusen personer får varje år cancer i munbålan, svalget eller i strupen. De flesta som får sjukdomen är över 65 år. Ulrika Pontén var 43 år när hon fick diagnosen elakartad tumör i tungan. Nu är hon färdigbehandlad och kan till och med sjunga igen. ”Jag lever med en avgrundsdjup rädsla för att cancer ska komma tillbaka. Men jag vill ändå inte vara utan erfarenheterna sjukdomsperioden gav mig. Via den har jag lärt mig mycket både om mig själv och om andra.”*

*Foto: Jens Alvin / Södermanlands Nybeter*

både tala och äta utan problem, men att hon troligtvis inte skulle kunna fortsätta sjunga.

– Det oroade mig inte. Jag ville bara överleva. Min största mardröm var att mina barn, som då var tio och tolv år, skulle få ha en mamma som inte kunde prata.

Vid en operation togs ungefär en fjärdedel av Ulrikas tunga bort, men med hjälp av en del av hennes vänstra arm lyckades läkarna åter skapa hennes tunga.

**EFTER OPERATION** följde ett par månaders fortsatt behandling, med strålning och cellgifter.

– Jag behövde lära mig att äta och tala på nytt. I början pratade jag

otydligt, som om jag hade en stor potatis i munnen.

Ulrika spelade in sig själv en gång varje månad. Och hörde att talet faktiskt långsamt blev bättre. Men det dröjde länge innan hon återfick lusten och modet att sjunga.

– Det tog tid att acceptera att jag inte lät som tidigare. Men jag lät det få tid.

Under det senaste året har Ulrikas inspiration blommat upp. Hon har gjort nya upptäckter.

– Min röst är nästan ännu bättre nu! Jag har gått igenom något svårt och det visar sig i rösten. Innan operationen tänkte jag mycket på min teknik, nu sjunger jag mer på känsla.

**ULRIKA HAR MED SIN ÅTERVUNNA**

**RÖST** både sjungit på begravning och körat på Eric Bibbs och den amerikanske bluesartisten Big Daddy Wilsons senaste album. Och just nu spelar hon och Eric Bibb in ett gemensamt album – med låtar på engelska som de tillsammans skrivit – i studion Deep Blue Studios i Nyköping.

– Det är fantastiskt att få göra ännu en platta med Eric, som jag numera lever med, och jag känner att mina hinder försvinner mer och mer.

De hoppas kunna ge ut albumet i år.

**ULRIKA HAR SKICKAT** en inspelad, men obearbetad låt, till sin kirurg. Hon blir berörd när hon berättar att kirurgen spelat upp låten för en ung kille med tumör i tungan, för att ge honom hopp om framtiden.

– Det är en seger både för mig och de fantastiska läkarna i Örebro, att jag kan fortsätta sjunga. Jag vill dela med mig av min berättelse till andra som drabbas av tungcancer och med min sång visa att det finns hopp. För det finns hopp!

**Ulrika Pontén**

**Bor:** I hus mellan Svalsta och Jönåker.

**Ålder:** 47 år.

**Familj:** Sambon Eric Bibb, barnen Hedda, 16 år, och Herman, 14 år.

**Arbetar:** Som undersköterska i privat hemtjänst i Nyköping.

**Länk till Ulrikas hemsida:** [www.ulrikaponten.com](http://www.ulrikaponten.com)

**Ulrikas musikaliska karriär i korthet**

Ulrika Pontén växte upp i ett musikaliskt hem på Lidingö och Fårö.

Sången blev hennes instrument. Hon sjöng i bland annat coverband och kyrkokörer.

För 14 år sedan gjorde hon en demo med jazz- och blueslåtar, som en vän skickade till den amerikanske bluesartisten Eric Bibb.

*"Eric hade låtar som inte passade in i hans repertoar, men som han tyckte passade min röst. Jag hade aldrig riktigt vågat stå i förgrunden tidigare, men med hans låtar var det som om min röst hittade hem."*

Under fem år producerade Ulrika och Eric hennes debutalbum, som släpptes 2010.

**Text: Malén Eneberg**

*Artikeln har tidigare varit publicerad i Södermanlands Nyheter.*

# Ingen ska kunna köpa sig till bättre offentlig vård

Statens medicinetiska råd (Smer) är tillsatt av regeringen och ska belysa medicinskt-etiska frågor ur ett övergripande samhällsperspektiv. Rådet består av ordförande (Kjell Asplund) och företrädare för de politiska partierna samt sakkunniga.

**I EN NYLIGEN UTKOMMEN RAPPORT** fastslår Smer att det är patientens behov av sjukvård som ska avgöra vilken insats den offentliga vården ska erbjuda, inte hennes möjlighet att betala.

Bakgrund till rapporten är att en ny form av medfinansiering under senare år har införts i några landsting, där patienten ges möjlighet att i samband med behandling välja en dyrare produkt. Exempel är dyrare

speciallinser i samband med starroperationer eller dyrare hörapparater än de som landstinget finansierar. Det är heller inte etiskt acceptabelt att kunna lägga till pengar för att inom den offentliga vården få eget rum eller bättre mat vid sjukhusvistelse.

**SMER ANGER FLERA ARGUMENT** mot medfinansiering. Den innebär att vården inte ges på lika villkor och den kan också medföra undanträngningseffekter så att den som medfinansierar går före i vårdkön, vilket drabbar andra patienter. Smer menar också att den offentliga vården förlorar i tillit och förtroende om patienten främst ses som en kund, inte som en patient.

**Ulf Jönson**



## Cancer i hals- eller munhåla?

Det finns gemenskap med andra i samma situation!  
Bli medlem i någon av Mun- & Halscancerförbundets föreningar.

Vi välkomnar behandlade, anhöriga, sjukvårdspersonal,  
vänner och andra intresserade som medlemmar.

### Mun- & Halscancerförbundet (MHCF) arbetar för:

- kontakt och information före och efter behandling
- att hjälpmedel och förbrukningsmaterial skall vara kostnadsfria
- utökade resurser till rehabilitering
- handikappersättning, färdtjänst och kostnadsfri tandvård
- subventionerad utomlandsvård
- forskning och utveckling av hjälpmedel
- bredare informationsverksamhet
- rökinformation i skolorna

### Läns- eller regionsföreningar i Sverige finns i:

Dalarna, Gävleborg, Göteborg, Halland, Sydöstra Sverige, Stockholm,  
Uppland, Södra Sverige, Västmanland, Norrland, Örebro och Värmlands Län.

Vi är en av huvudmännen i Cancerfonden

## Ni i föreningarna kan hjälpa redaktionen

**Vi vill tacka för de bidrag som kommit in till Mun&Hals. Det är roligt att läsa det som kommit in. Hoppas ni fortsätter så.**

**B**idragen behöver inte handla om vår funktionsnedsättning.

Det kan vara en liten händelse eller incident på 4 rader eller ett A4. Allt är lika välkommet. Varför inte en rolig historia eller egen berättelse om dig själv. Så kör hårt med pennan eller datorn.

Känn dig som en redaktionsmedlem. Försök innan ni skickar in ert material att om möjligt få det digi-

taliserat och helst skickat på e-post, CD eller diskett.

Grovsortera gärna era bilder som är suddiga eller som ni bedömer är ointressanta. Skicka bara de ni vill ha med.

Glöm inte att skriva texter till bilderna och gärna mellanrubriker.

**Varma hälsningar från redaktionen**

## Kansliets telefontider

tisdagar – torsdagar kl. 09.00 – 12.00

Telefon: 08-655 83 10. Fax: 08-655 46 10

E-post: kansli@mhcforbundet.se

Hemsida: www.mhcforbundet.se



# Mun- & Halscancerförbundet Läns och regionalföreningar

med kontaktpersoner

## Mun- & Halscancerföreningen Norrland

OWE PERSSON  
Magasingsgatan 13, 903 27 Umeå  
Tel: 090-19 10 32. Mobil: 0703-92 63 15  
E-post: owe.persson@umea.se

## Mun- & Halscancerföreningen, Gävleborg

EVA LUNDGREN  
Älgnäs 556, 823 92 Holmsveden  
Mobil: 0705-15 90 75  
E-post: joe.lundgrens@live.se  
KENNETH RUBENSSON  
Masurgatan 7, 804 31 Gävle  
Tel: 026-19 52 42, mobil: 0703-77 80 86  
E-post: ruben7@tele2.se

## Mun- & Halscancerföreningen Dalarna

LENA LUNDSTRÖM  
Hantverkaregatan 3, 771 53 Ludvika  
Mobil: 070-351 07 45  
E-post: lena.lundstrom54@live.se

## Mun- & Halscancerföreningen Uppland

STAFFAN HAGELIN  
Heidenstamsgratan 55, 754 27 UPPSALA

Tel: 070-469 33 50  
E-post: mhcfuppland@gmail.com

## Mun- & Halscancerföreningen Örebro och Värmlands Län

HALVOR ERIKSSON  
Sirbo 315, 693 94 Åtorp  
Tel: 0586-73 20 27. Mobil: 0706-32 02 71  
E-post: halvor.eriksson@telia.com

## Mun- & Halscancerföreningen Västmanlands Län

KAARLO VUOLLE  
Lerkärllsgatan 10, 723 51 Västerås  
Tel: 021-41 74 76. Mobil: 070-526 78 81  
E-post: kaarlo.vuolle@tele2.se

## Mun- & Halscancerföreningen Stockholms Län

GUNNAR SCHNEIDER  
Fiskarstugan 1, 746 93 Bålsta  
Tel&Fax: 0171-535 54, mobil: 070-650 51 65  
E-post: g.schneider@telia.com

## Sydöstra Mun- & Halscancerföreningen

BÖRJE ADOLFSSON  
Kungsvägen 26 B, 595 51 Mjölby  
Tel: 0142-160 06  
e-post: borlis@spray.se

## Mun- & Halscancerföreningen Göteborg

ANNIKA LJUNGSTRÖM  
Norra Rydsbergsvägen 60, 443 50 Lerum  
Tel: 0302-131 22, mobil: 0705-26 25 34  
E-post: ljungstrom.lerum@telia.com

## Hallands Laryngförening

KENNETH DANFELTER  
Middagsvägen 18, 302 59 Halmstad  
Tel: 035-12 91 03, mobil: 0706-15 20 23  
E-post: kenneth.danfelter@spray.se

## Mun- & Halscancerföreningen, Södra Sverige

ANNIKA AXELSSON  
Liedbergsgatan 3 B, 352 30 Växjö  
Tel: 0470-834 67  
Mobil: 070-360 18 16  
E-post: annika47axelsson@telia.com

## Mun- & Halscancerförbundet

KRISTINA HENRIKSSON, ZOFIA KIJEK  
Barks väg 14, 170 73 Solna  
Tel: 08-655 83 10  
Fax: 08-655 46 10  
E-post: kansli@mhcforbundet.se  
Hemsida: www.mhcforbundet.se



Christine

Följ oss på Facebook!



## salong

inom alternativt hår & peruker.

Boka tid för fri rådgivning!

Peruker & turbaner - För bästa känsla & komfort.

Vi erbjuder ett stort utbud av peruker och turbaner i olika modeller och utförande. I vårt peruksortiment hittar du en mängd olika frisyser, i material som stämmer väl överens med ett naturligt hår. Kontakta oss för fri konsultation - vi finns på en ort nära dig, se kontaktinformationen nedan.

Välkommen till oss på Carl M Lundh!

CARL M LUNDH – BUTIKER & SALONGER:

Stockholm CML: 08-545 66 800 Stockholm Perukshopen: 08-20 10 06 Göteborg CML: 031-10 23 80 Göteborg Salong Wivi: Sahlgrenska Sjukhuset, 031-41 45 10 Malmö CML: 040-733 20 Helsingborg CML: 042-14 30 00 Jönköping CML: 036-15 02 70 Kalmar CML: 0480-268 30 Örebro USÖ: Universitetssjukhuset, 019-14 83 63 Umeå Salong Huvudform: Norrlands Universitetssjukhus, 090-12 16 72. Saknar du en salong där du bor? Ring 020-36 87 00. Se [carlmundh.se](http://carlmundh.se) för mer information.

VÄRDEKUPONG - CARL M LUNDH

Lämna in värdekupongen och få tillhörande skötselkit vid köp av en valfri peruk. Kupongen gäller t.o.m den 30/6-2015 och kan ej kombineras med andra erbjudanden/rabatter.

PERUK  
SHOPEN

CARL M. LUNDH  
C.M.L. HAIRCENTER

STOCKHOLM

GÖTEBORG

MALMÖ

HELSINGBORG

JÖNKÖPING

KALMAR

ÖREBRO

UMEÅ

## I år firar vi 25 års jubileum av Provox

Sedan lanseringen av den första Provox röstventilen för 25 år sedan, har Atos Medical blivit världsledande inom röst- och lungrehabilitering för laryngektomerade patienter. Vårt engagemang inom detta område, har bidragit till en djup förståelse för våra kunders behov. Denna förståelse driver vår innovationsprocess och vi är stolta över att ständigt kunna förbättra, utveckla och hitta nya lösningar inom detta område.



# PROVOX® Plåster för alla behov

Våra Provox plåster finns nu i flera varianter för att underlätta för patienten.

**Provox Regular** plåstren är gjorda av transparent material, som är mindre flexibla och som har något mindre vidhäftning än FlexiDerm. Materialet lämnar mindre klisterrester.



**Provox FlexiDerm** plåstren är gjorda av ett mycket flexibelt material som har den starkaste vidhäftningen, vilket gör dem extra lämpliga för användning med FlexiVoice HME. De sitter bra och är mjuka och flexibla plåster.

För att underlätta tal med automatisk talventil har Atos Medical även Provox StabiliBase plåster med stabilare ram som sitter bättre och längre, då påfrästningen på plåstret är större vid free-handstal.



**Provox OptiDerm** plåstren är ett hydrokolloid plåster som kan användas permanent eller för att lindra tillfällig hudirritation. Substansen mjuknar och bildar en gel vid kontakt med fukt eller vatten.



Kontakta gärna vår kundtjänst för beställningar. Vi kan även hjälpa dig med rådgivning, utprovning eller anpassning av Provoxprodukterna vid ett personligt besök.

Telefon 0415-19820 eller maila [kundtjanst@atosmedical.com](mailto:kundtjanst@atosmedical.com)

Atos Medical AB • Box 183, 242 22 Hörby • Tel: 0415-198 20 • Fax: 0415-198 98 • E-mail: kundtjanst@atosmedical.com • [www.atosmedical.se](http://www.atosmedical.se)

Atos Medicals produkter och expertis har utvecklats i nära samarbete med ledande institutioner, läkare, forskare, logopedier och patienter från hela världen. Alla fakta och argument bygger på resultat från kliniska studier. 1987 började Atos Medical utveckla den första Provox-röstventilen. Vi har sedan dess arbetat intensivt för att utveckla Provox till att bli marknadens ledande system för röst- och lungrehabilitering.

**ATOS**  
MEDICAL